

POGAŃNAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

9. číslo

Budyšin, september 1964

Lětnik 14

Hrono na požnjeńc 1964

Ja derje wěm, kajke mysle sebi wo was myslu, praji Knjez: Mysle měra a nic njezboža. Jer. 29, 11

Snano znajemy, lubujemy tute słowo trošta a pokoja. Znajmjeńša smy jo hižo druhy slyšeli při našich křesćanskich pohrjebach. A woprawdže běše to tež troštowace słowo w erće profety Jeremiasa, haj wšak nic na jednotlivych, ale na wšitkich jatych Židow w Babelu. Z lista, kotryž je tehdom Jeremias, kiž běše hišće w Jeruzalemje, do Babylonskeje jatby spisał, je naše hrono wzate. Poslednje słowo rěka „njezbožo“. To běše zawěrnje najwjetše narodne njezbože bylo, kotraž běše 586 do Jezusoweho naroda nad židowski lud přišlo, jako so tempel Boží spali, jako swjate město w rozpadankach ležeše, jako kralojo z Davidoweho roda kraj a krónu zhubichu. To tehdom někotry njemóžeše zapřimnyć, zo Bóh tajke dowoli. Wopačni profeca stawachu, kiž wěšćachu, zo to wšo jenož krotki čas — jenož dvě léce — traje, a potom budže cyly lud po skončenju babylonskeho krala zaso domoj dowjedženy. Jeremias pak je nadawk wot swjeho Boha dóstał, jatym přecelam w Babelu pisać, zo njesmědža twarić na wopačnu nadžiju, zo njesmědža sej dać něšto nabarbić. Bóh chce, zo nětko jeho lud mjez póhanami bydli a zo tam jako tajki swoju wěru a swěru k Bohu wopokazuje. Skóněnje služi to wšitko měrej, měrej hišće w cyłe druhej mysl; přetož Knjez ma přeco mysle měra a nic njezboža, horja.

Wězo, štož bu tehdom staremu Božemu ludej prajene, to plaći džensa hišće nowemu Božemu ludej, křesćanskej wosadže po cyłym swěće. Wšudžom je za nju Babylon. Jej su, štož zwonkownu móc a česć nastupa, ruce zwjazanej. A derje tak! Knježić njeje jeyny nadawk! A tola mysl Bóh mysle měra wo njej. Wono so jedna wo měr, kotryž je wyši hdyž wšitkón rozum, wo pokoj z Bohom přez našeho Knjeza Jezom Chrysta, přez kotrehož mamy tež přistup we wěrje k hnadže. (Rom. 5, 1. 2).

A na tajke wašnje ma naše hrono tež swój zmysl při rowach našich lubyh a při wšém njezbožu a horju, při wšej prócy a křiwdže, při wšém wobčežowanju wšědného a njewšědného žiwjenja. Ženje na tym njeleži, kajke mysle my mamy, kajke mysle čłowjekoj maja, ale kajke mysle ma Knjez. A to nam praji naše słowo tu. My móžemy jenož prosyć:

Što bych ja džensa činił?

Wot 25. do 26. awgusta běše 25 lět, zo so wosrjedz nocy z pěskom do našich woknow mjetaše, a hdyž běch so ze spanja zhrabał, dóstach poražacy prikaz, hnydom so bjez kóždeho komdženja do wójnska podać. Ja drje hišće wočakach hač do přichodneho ranja, potom pak dojděch do Kamjenca a wójna so za mnje pjatk, 26. awgusta 1939 započa.

Kajke wšelake mysle naju w nocy zaběrachu! Tři měsacy přjedy běchmoj so woženiloj a nětko dyrbjach do wójny, čehož běch so čas swjeho mlodeho žiwjenja bojał. Mojej wujej a druzy wojacy přenjeje swětowej wójny běchu hrózbosćow dosć nazhonili a nam z nimi dušu počezili. Wot lěta 1933 bě wšak jasne, do čeho nas nowe knježerstwo wjedže. Nětk bě tak daleko! Wójna so započnje. Wójna, kotraž budže žalostniša, surowiša a wjetša hač přenja. Ja widžach před wočomaj wulke pohrjebnišća z jednorými křižemi, hdžež je w jenym rynku tež moje mjeno napisane. Do čišiny mjez namaj — mój z lutymi stroželemi njemóžachmoj rěčeć! — swojej žonje prajach: „Jeli zo padnu, tak hladaj, zo moje mjeno na žadny wójnski pomnik njeprindže. Ja sebi njezaslužu, zo bych mje potom jako rjeka wótcneho kraja chwalili.“

Po tutej zrudnej nocy potajkim jědžech do Kamjenca a tam so woblecěch uniformu, kotruž sym hač do nalěća 1946 potom nosyl. Nimale 7 lět! Ja sym był jedyn z wojakow, kotriž su strože, smjerć a woheń po Europje a pońócnej Africe roznošowali. Ja sym so tu uniformu woblekl, kotruž měješe na prawym boku znamjo bjezbóžneho knjejestwa. Ja drje směm z wšej wěrnosću prajić, zo njejsym ani jeneho čłowjeka zamordował. Ale z tym njejsym wuwinošowanju. Moji towaršojo, kotriž zemnu samsnu uniformu nošachu, pod samsnym komandom stejachu, kotriž z wulkeho džěla njeběchu ze zasaklosću mordarjo, su trěleli, bomby mjetali, palili a mordowali. Jich hrěch je tež mój hrěch. Ja njejsym lépsi hač tamni. Zrozumjenja wšak ja nimam za tych, kotriž swój hrěch ani

njewobžaruja, ale so samo hordža swjeho rjekowstwa a nječłowjeskeje služby.

Ale što bych ja džensa činił, hdy by džensa hišće raz tamna nóc byla wot 25. do 26. awgusta 1939? Bych ja džensa znowa so tutu mordarsku uniformu woblekl? Bych ja džensa zmužitosće měl tu mału papjerku, kotraž mi kazaše do wójny, do mordowanja, zjawnje roztorhnyć a so spjecowac brónje do ruki brać? Bych ja džensa móhl do wěsteje smjerće hić, přetož tajke spjecowanje — to bě wěsta smjerć. Čehodla ja to tehdom činił njejsym? Z bojósće! Mi běše mojeho žiwjenja žel. Ja lubowach swoje zemske žiwjenje bóle hač Boha. Hdyž so uniformu woblecěch, tak běch sej z tym něšto dnjow žiwjenja wukupil. A što da wě, hač snano tola njebudu pola tych, kotriž kónc wójny dočakaju? A zawěrnje! Miliony su spadali. Miliony su so spalili na bestialne wašnje! Miliony su wumrěli we wulkich městach Europy pod bombami! A ja sym hišće žiwyl. Ale swoje žiwjenje sym zaplaćil z počezěnym swědomjom. Hdy bychmy jich tehdom stotysac wojakow byli w němskim wójnsku, kotriž bychmy zjawnje službu zapowědžili, bychmy zjawnje před frontu stupili a so dali zatřělic. Tutón wopór stotysac wojakow by so krasnje wuplaćil. Kajke horjo, kajka nuza, kajki hrěch by nam zalutowany byl! A my lubowachmy swoje žiwjenje bóle hač žiwjenje swjeho blišeho, hač Boha sameho. A tak smy so woblekli uniformu a smy čahnili do wójny drje ze zrudnej wutrobu bjez kóždeje zahoritósće, bjez lubosće k wótcnemu krajeju.

A to drje je tón wulki rozdžěl porńo létu 1914. Tehdom džěše žołma wyskaceje zahoritósće a woporniwošće přez Němski kraj. My 1939 čehnjehmy zrudni a pochmurjeni do čmoweho mordowanja. Ale: „Što bych ja džensa činił, hdy by so tamna nóc wot 25. do 26. awgusta 1939 hišće raz wospjetowala?“ Bych ja džensa so sam woprowal? Wjele su to činili. Ze swojim woporom njejsu wójnje zadžewali. Běše jich wopór podarmo? Su woni swoju krej njetrjebawši přeleli? Woni steja před Božim wobličom w čistej drasće, woni njejsu mordowali pod bjezbóžnym knjejestwom.

A je docyla prawje, hdyž so prašam: „Što bych činił, by-li so tamna nóc hišće raz wospjetowala?“ Tale

Wodž we swojim měrje nas na zemskej čěri.
Ducha swjateho daj nam,
kiž nas k Chrystej wjedže sam.
La.

nóc běše drje poslednja skladnosć swoje „ně“ wuprajic a za to do smjerće hić. Ja pak dyrbjach swoje „ně“, kotrež běch wjele stow króć za čichim prajił, zašo zjawnje wuprajic, nic hakle čakać a wotstorkować a přihladować a mjelčec a nalěwo hladać, hdyž so naprawo zle sta, a naprawo hladać, hdyž nalěwo widzach blišeho čerpić. Zo so ja 26. awgusta 1939 uniformu woblecach, běše ta poslednja zrudna kroćel puća, kotryž běch 30. januara 1933 nastupił. Principiis obsta! Započatkam so spječuj! Hdyž je lawina nastala, jej wobaraj! Na koncu ju wjace njedodžer-

žiš. Potajkim njeńdže jenož wo 26. awgust 1939, ale wo wšitke tamne lěta.

Docyla je wšak njetrjebawši so prašec: „Što bych ja džensa činiť?“ To jeničke sprawne a nuzne prašenje móže jenož rěkać: „Što činju džensa?“ Džensa, hdžež so započina přichod. Džensa so wusywa symjo za přichodne žně. Džensa, dyrjbu Boha a swojeho blišeho lubować bóle hać sebje sameho.

Božo, budž mi hrěšnikej hnadny a daj mi noweho wěšeho ducha, zo bych džensa so wopokazał jako twoje džěco!

na zemi. Wón swojemu kralej napisa: „Wy mje njetrjebaće ani njemóžeće škitać. Hdyž dyrbjal něchtón někoho škitać, tak bych ja chcył Was škitać. Ja steju pod škitom Boha sameho.“ A tuž přinđže Luther započatk měrca 1522 do rozbudženeho, cychnowaceho Wittenberga. Njebójazny wón před njeměrne město stupi a předowaše wšědnje wot njedzele „Invocavit“ hać do njedzele „Reminiscere“ w tutej cyrkwi, hdžež nětkle stejachmy. A ze swojimi předowanjemi je wón lud změrował. Jako prawy wótc swojeho luda stupi Luther na te město, hdžež běše najstrašnišo a wohen podusy. To je móc praweho předowanja, kotrež pokazuje na Chrystusa sameho. Tak, kaž je to Lukas Cranach na swojim wobrazu pokazał.

Druzy pola nas na wopyće

Podal Gerhard Wirth

Lětsa was njemóžu dowjesć do dalokeye cuzby. Lětsa su nas wopytali Češa a my smy jim našu rjanu domiznu pokazali.

Na cyrkwinski dzeń běštaj přišlój fararjej Tomko z mandželskej z Wysokich Tatrow a dr. Jelinek z Čech. My so rady na jich wopyt dopominamy. Nadžijomnje tež woni rady na swoje dny mjez nami Serbami spominaju. Naš přeni program bě „jězba po Lutherowych stopach“.

Wittenberg

Tu w małym měsće při Łobju, hdžež bě Saksiki kurfěršt 1502 hakle založil swoju uniwerzitu, kotraž pak zwoprědka w tutym małym, mazanym městačku tak prawje so zhrabac njemóžeše, jow je wot lěta 1509 Luther skutkował hać do swojeje smjerće 1546. Wón je z tuteho njeznateho městačka sćinil swětostawne srjedzišćo duchowneho žiwjenja. Wón je bydlil w klóštrje při měščanskich murjach, najprjedy jako čichim mnich a potom jako reformator křesćanskeje cyrkwy. Tež za katolsku cyrkew je byla reformacija spomožna a wožiwjaca. Što drje by bylo, hdyž njeby Bóh w prawym času swojeje cyrkwi praweho muža dal? Zo je so tehdom cyrkej rozščěpiła, njeběše wola Měrcina Luthera. Wón chcyše čisty ewangelij znowa ludej předować. Snano so nam poradži, zaso mosty twari mjez ewangelskimi a katolskimi, přetož my mamy jeneho Knjeza, jeneho Chrystusa a jenu křćenicu, a tuž słušamy hromadže.

Na wječor přijědžechmy do Wittenberga a stejachmy we wječornych směrkach na klóštrskim dworje. Rumnosće klóštra běchu zwjetša zamkane, jenož do reflektorija smědžachmy stupić. Jow je Luther jako mnich ze swojimi klóštrskimi bratrami so zhromadžował k jědži. To je dostojna wulka rumnosć. Hdyž do tajkeho twarjenja stupiš, začuwaš nadobnosć, wosobny měr a dostojnosć a zawidžiš zańdženym lěstotkam jich wulkosć. My drje so tola dawno z nimi runać njemóžemy, štož nastupa nutřkowne, duchowne a dušne žiwjenje. Njedaloko klóštra steji hišće twarjenje prjedawšeje uniwerzity a blisko njeho Melanchthonowy

dom. Što z našich džěci drje hišće wě něšto wo tutym wuznamnym přěčelu a pomocniku Luthera, kotryž hižom z 17 lětami na uniwerzicie wučese a přinđže z 21 lětami za profesora do Wittenberga? Při starych šulach a w cyrkwach nadeńdžemy džensa hišće husto podobiznje Luthera a Melanchthona, ale jeju wuznam za wuwic čłowjestwa je zabyty. My pak chodžachmy po Wittenbergu a běchmy we wutrobje hnući, zo směmy po historiskich pučach stupać.

Mój słowakski přěcl bē so z cylej wutrobu wjeselił, swojej žonje móc Wittenberg pokazać. Wón sam pak hižom z dowójnskich časow Lutherowe městna znaješe. Tutón słowakski farar je tak z cylej dušu Lutheriski křesćan a tajka jězba do Wittenberga bē za njeho podobne, kaž za katolskeho křesćana putnikowanje do Roma. Nětka wšak we Wittenbergu wjele njewidžimy wo mocy a swětnej krasnosći našeje ewangelsko-lutherskeje cyrkwy. Što wšak je tež wša krasnosć čłowjekow! Wona je kaž kwětka, kotraž bórže zwjadnje. Nic naše slowo, ale Bože slowo ma w cyrkwi plaćić. To je Lukas Cranach symbolisce wuprajil ze swojim wołtarnym wobrazom we Wittenbergskej hlownej cyrkwi. Luther přěduje swojej wosadze. Wón pokazuje na Chrystusa. Tón ma być wosah našeho ewangelskeho předowanja. Jow je so tež stało w lěće 1522, zo bē cyle město w najwjetšim njeměrje, karlštatowi přiwisowarjo čahachu po měsće a chychu na radikalne wašnje wšo katolske wašnje wutupić. Woni palachu, zničachu wołtarje w Božich domach, přeměniču liturgiju Božich službow — a Luther sedžeše schowany na hrodze Wartburg a zaslyša wo zrudnych wobstejnosćach we Wittenbergu. Wón wšak so njesmědžeše wonka pokazać, přetož bē wot kejžora zasudženy. Nichtón njesmědžeše jeho hospodować, ani skiby chlěba abo kapki wody dać. Štož jeho nadeńdže, móžeše jeho bjez wšeho zabić. Luther hnydom na swojeho krala Bjedricha Mudreho napisa, zo do Wittenberga přinđže. Bjedrich jemu to zakaza, přetož wón njeby jeho škitać móhl. Ale Luther so njeboješe wo swoje žiwjenje. Wón so staraše wo Bože slowo a wo měr

Haj, to je Wittenberg, kotryž je před lěstotkami byl srjedzišćo duchowneho žiwjenja. Jow je Luther na durje hrodoweje cyrkwy připynil swoje 95 tezew. Tutón plakat běše napisany we laćanskej rěči. Luther potajkim njeje z tutymi sadami so na prosty lud wobrocił.

Jako profesor teologie njemóžeše so wón spokojic z tehdomnišim wašnjom wotpuska, to rěka, zo katolska cyrkej předawaše wopisma, kotrež zaručichu wodawanje hrěchow. Hdyž je Luther 31. oktobra 1517 tute 95 tezew zjawnje wupowěsnył, njeje wón wědzał, kajki wohen je wón z tym založil. Na žadny pad wón njeje chcył cyrkej ščěpic, ale ponowic, wurdzić a wožiwic.

Joachim Schöne: Aus der Kirche geplaudert

Muže na lubje, žony na parket!

Pola nas, w bloćanej malej wjesce je to tak: Žony so sudažu deleka w cyrkwi a mužojo na lubje.

Tuž potajkim sedža uboży mužojo sami tam horjeka a žony same deleka. A džěci steja na pohrjebnišću a čakaja na swoje kemše. Wězo nješteja ale hrajkaja sej a so lōja.

Tak je pola nas na wjesce a zawěsće tež wšudžom druhdže. Naše swojby su roztorhane. Pak přinđže muž, pak přinđže mać kemši. Džěci přinđu přeco same. To wšitko ma swoj žmysl a wěste prawo. Nětka su před dlěšim časom uustojni fararjo na mysl přišli, tam a sem kemše za cytu swojbu zarjadować. Za wšitkich, za małych a wulkich, starych a młodych, tolstych a čěnkich, nana, mać a džěci, džěda a wowku a wnučki. To je zawěsće krasna wěc.

Džěci wuknu wot staršich, kak maja so na Božej službje zadžeržec. Husto spodžiwane widža: Nan móže so tež modlic.

A starši wuknu z džěćimi naslowo Biblijje posluchac. Tajka Boža služba njejsu někajke činiki abo što wěm. Je to wulke dobyće: Z džěćimi slyšec, spēwać a so modlic.

Křesćanska Boža služba je ze swojby wurostla. Wona pokaza džensa zaso do swojby. Podajće nanej nastork, dokelž wón jón najnužnišo trjeba.

Přel. P. W.

Z přédowanja na Serbskim cyrkwinskim dnju, 28. 6. 1964 w Poršicach

Japoštołske skutki 9, 1--20

Bože kralestwo so wězo na kóncu tuteho swěta w Božim swětle zjewi, ale je tola hižom tu pola nas. W Božim słowje blyšći so nam Boža móc a zjewi so nam Chrystusowa jasnosť. Tak rosće tež džensa hišće symjo Božeho kralestwa w ćišinje ćłowskeje wutroby.

Jezus Chrystus powola sej sam wučobnika jako wuzwolony grat a wuspóšće jeho, zo by Bože kralestwo twarił.

W tym so najwjetši džiw Božej hnady pokazuje, zo je ćłowjek z nowa porodženy, zo je jeho swjaty Duch powolał, rozswěcił a w prawej wěrje wuswjećil a zdžeržal. Kajke su to wažne a njezapomnite hodžinki w žiwjenju jednoliwego ćłowjeka a husto za cyle ćłowjestwo, w kotrymž wón spóznawa, zo je sam bjez Božej hnady zhubyjny, zo njemóža jeho wša ćłowska mudrosć ani wša móžne ćłowske postupy před ćertowskimi mocami a nadběhami škitać a zo je jako nowočasy, mechanizowany a kolektiwny robočan kaž zajaty w swojej horliwosći a slepy w swojej hordosći. Saule, Saule, što přescěhaš mje? Njeplaći tute prašenje tež nam wšitkim! Ty blaznje, čejje budže, štož sy sej přihotował! Bóh pak rady pola tych bydli, kiž su ponižneho ducha a rozbiteje wutroby. Wón so za jednoliwego stara: Cyrkej njeje potajkim někajka masowa organizacija, ale domizna tych jednoliwych, kotřiž su so domoj namakali wuznajo: Knježe, sym zhrěšil před njebjesami a před tobu. Kajka bě to zbóžna hodžina, w kotrejž Saulus na ćele a w duši ponowjeny do swójeho noweho powolanja zastupi!

Wokřewjace je za kóždeho wosadneho, k temu pomhać, zo naši bratřa a naše sotry na nas krasnosť jenićkeho narodženeho Syna Božeho widža, kiž wisaše na křižu a ćerpješe naše zlósc. Nichtó w Božej wosadze njewostanje bjez swjateho nadawka! Stań a dži a předuť Bože kralestwo na twójim městnje swěru! W tym smy prawje přihotowani za Bože kralestwo, zo smy wšitcy Boži měšnikojo. Runje w tajkim našim času, w kotrymž sej kóždy myslí na sebje, leži w bratrowskej lubosći a pomoc wu-možerska móc. Tehodla njewobarajmy so, hdyž Chrystus, naš Knjez, nas wola, a njebojimy so nikoho ani ničeho! Wažne je při tym, zo smy hromadže žiwi w Božich službach, zo my za wěru bjez bojósće s wědčim y, zo při tym hotowi w o s t a n j e m y za ćerpjenje a zo skónčnje čakamy na Knjezowy přichad.

Nam so džensa husto zda, kaž bychmy na kóncu ze swojimi mocami byli. Pohladaťmy na Bože džiwu w swětodalokim křescanstwje! Boh ma runje w našim času swój započatk a Chrystus je žiwy a naša wěra je tež džensa hišće dobyće, kotrež je swět přewinyło! Z lutej džakownosću chwalmy jeho!

Albrecht Goes:

Njeměrna nóc

Z dowolnosću naklada Friedrich Wittig, Hamburg, přel. U. L. a J. L.

Pokročowanje

„Haj, my mamy jednu zhromadnu stwu za jatych, wona tuchwilu njeje wobsadžena. We wokomiku je jenož 12 jatych pola nas.“

„Derje.“

„Snano čakajće, knježe fararjo, doniž je wšitko přihotowane.“

„Ně, dajće mi najprjedy do tuteje stwy pohladać.“

To běch jenož tak připódlu prajił. Hake na puću do tam dopóznach, zo měješe to za mnje wužitk. Bjez prócy a bjez toho, zo by někajki njeměr nastal, zhonju wot kóždeho přichadžaceho při postrowjenju pod durjemi mjeno, nimale atomatisce, a tak tež mjeno, kotrež chcych wědžeć. Wězo, hdyž so Baranowski wobdžěli na wječornej nutrnosći. Wobdžělenje bě dobrowolne. Kaž so zda, měješe Feldwebel prawje: jeći přindžechu nimale wšitcy, nic runje z nutřkowneho zajima, ale jednorje tohodla, dokelž bě to wotměnjenje. A čehodla njeby Baranowski přišol? Snano dla zasudženja k smjerći? Mějach dopoznać, zo tež tući zasudženi docyła njeličachu z woprawdžitosću tuteho w-usuda, ale — kaž spodžiwnje to tež klinči — jich zdžeržeše nadžija, zo změje jich prósta wo wobnadžěnje wuspěch — tamna papjerka, na kotruž přeco napisachu a kotraž tak derje kaž žadyn wuznam njeměješe. Wšako to hnydom nazhonju.

Zamkar nastaja tři lawki a blido. Na nje stajich křiž a dvě swěće, kiž sym, Bohu budž džak, w swojej aktowce wostajil. Hižom slyšach jatych přińc. Klinčace kroki w nocy, bě woprawdžita nóc, petroleumowa lampa dawna malo swěta: spodžiwnje, kak móže duša pućować, kak jedyn zynk zbudži cylu zańdženosć. Hdže slyšach hižom raz tajke samsne kroki? Pola mnichow w klóštrje Beuron je to bylo, hdyž woni wječor chodžachu po chodbjě do ćmoweje cyrkwy na komplet (nócna modlitwa): „Měrnú nóc a wěčne žiwjenje daj nam wěhomócný Bóh.“

Woni zastupowachu. Krutosć, z kotrejž so přizjewichu, bě směšna. Prjedy so skónči žiwjenje hač tuta forma! Ja njespomjatkowach sej mjena, dokelž dyrbjach jenož na jedne mjeno kedžbować, tola hladach dokladnje do kóždeho jednoliwego woblića. Tón, na kotrehož wosebje čakach, bě předposledni. Wón bě potajkim přišol, njebjesam budž džak. Napadnje na nim něšto? Blědu barbu jastwa njeměješe jenož wón sam; z ćmoweho woblića hladaštej dvě zrudnej woće, hnydom sej předstajiš čezke zrudne žiwjenje.

Kak bě nětko najlěpše činić: najprjedy wječornu nutrnosć, potom priwatnu rozmołwu, abo najprjedy powšitkownu rozmołwu, zo bychmy so zeznali, a bibliske słowo na kóncu.

Ja so rozsudžich tak a myslu sej, zo je prawje, hdyž dam sej najprjedy hišće raz swójbne mjena, wjesne mjena a cwiłne powolanje prajić. To je neutralna mačizna. Wo chłostanjach a wo jich přičinach naj-

prjedy žane słowo, snano, zo pozdžišo hišće z tutym abo tamnym wo tym porěču.

„Wojak Baranowski, bjez powolannya, Küstrin.“

„Ja mam přecela, tón je tež z Küstrina; pastor Lilienthal wot rańšeje cyrkwy tam.“

Baranowski zběhny, jako slyšeše mjeno přecela, hlowu, pol wěrjacy a pol wjesoly. Potom wón praji: „Haj? Wón je mje konfirměrował.“ „Ach što! Tón je nětko překi pola mnje jako Gefreiter we wójsku.“ „Tak, pastor Lilienthal. Jeho bych rady hišće jónu widžal. Wón bě wulkotny muž.“

„Dyrbju jeho wot was postrowić, Baranowski?“ (Kedžbuž, kedžbuž, sej prajach, jako so to prašach.)

Baranowski pada wročo do swojeje zrudnosće, kaž prjedy:

„Ach ně, sydom lět je mjez tym hižo zašlo; tón so njemóže na mnje dopomnić. Bě tola wjele —“

„Tola, tón to zamóže. Wón ma nje-předstajomny pomjatk za wobličo a mjena a za ludži docyła.“

„Ně, njepostrowće jeho radšo.“

Po někotrych sadach přindžech k slowu, kotrež sym sej po puću přemyslił, kotrež je z japoštołskich skutkow, hdžež rěkaše: „W nocy pak modlešaj so Pawoł a Silus a chwališaj Boha; a to slyšachu jeći.“ Tajke poselstwo wukladować, to je we wšěch časach a na wšěch městnach strašne pućowanje přez swět slowow. A tu je hišće česo hač hewak. Žadyn zmylk njesmě so stać, žadyn wopáčny zynk njesmědža woni slyšeć. Wažne bě, jim w tutym wosebitym času a wosebitym položenju pokazać zmysl a jim prajić, zo je tuťon chwalbný spěw wosrjedž nocy dar, z kotrymž su woni sami wobdarjeni. Naposledk spěwachmy hišće stučku a potom hišće jednu; po tym přindžechmy lochšo do rozmołwy. Posydných so k nim na lawku.

Nětko dyrbiće sej předstajić, zo běchu tući jeći husto hólcy, kiž njeběchu ženje w byrgarskim swěće jastwo wot nutřka widželi; jich možachu jenož po wojskemu zakonju chłostać. Insubordinacija (njeposlušnosť) njerěkaše na příklad ničó družhe, hač zo tajki chudy pachol ćwry zhubi. Wězo sta so tež kradnjenje mjeze sobu, a to plaćeše jako zle, a nichtón njewza to lochko.

Jedyn dolhi ćerwjewnosaty hólce, kotrehož swěrne a lube wobličo bě mi wosrjedž mojego křótkeho přédowanja napađnyło, wotmotwi mi na moje prašenje, čehodla je tu přišol — a tak, kaž wón rěčeše, njeklinčeše to zlé abo zlostnje:

„Ja sym chory byl. A přindžech najprjedy na ‚Ritterburch‘. Kajka jěđ tam! Prima! Na haj, jako běch zaso strowy, přizjewich so pola ‚stareho‘ a nětk tón tolstý kónc: ‚Ja pochlostam Was z třomi mėsacami dla zamjelčěnja, zo sće so natykał.‘ Nő, tuž mējach swoju kołbasu.“

Nětko pak žane swary. Ale snano dopomnjenku na druhu stronu našeho žiwjenja. „Štó z was ma džěci? Maće wobrazy tu?“ Listowe mapy so wočinjachu, fotografije pućowachu kołowokoło, bě rjenje tu być, pod petroleowej swěću wosrjedź nocy. Baranowski, kotrehož njepuščich z wočow, sedžeše změrom, kaž wot mróčelow wobdaty. Wón njeměješe ně-kajku mapu.

Zamkar zastupi: „Knježe fararjo, po Was so žada na telefonje.“

„Wot koho da? Z Winicy?“

„Ně, tu wot twarneho bataliona III-532, wyši lojtnant Ernst.“

„Tak, derje, hnydom přińdu.“

„Sym bórže zaso tu, přeceljo. Tute male tři holcy tam dyrbbju sej hišće kusk dokladnišo wobhladować, mam sam tři wot teje družiny.“ Chwatach po chódbach do stražneje stwy. Tam bě telefon.

„Haj?“

„Tu wyši lojtnant Ernst. Ja bych rady džensa wječor z wami porěčał w zwisku z Baranowskim. Ja sym šef wojakow, kotřiž dyrbbja Baranowskeho zatřělci. Słyšu, zo sće runje na jastwje. Byšće po tym hišće kusk chwile za mnje měl?“

„Wězo, jara rady.“

„Maće nětko hišće dale w jastwje džělać?“

„Ně, za džensa wječor sym nimale hotowy.“

„Derje, potom směm při wrotach jastwa na was čakać, za džesac mjeńšin, je to prawje?“

„Haj. Abo dyrbbju k wam přińć?“

„Ně, ně — ja was přewodžu k wasemu kwartěrej.“

„Derje. Potom potajkim za džesac mjeńšin.“

(Pokročowanje scěhuje)

Podarmo?

Wulka wjesna cyrkej je hač na poslednje městno wobsadźena, tola farar so pře to njewjeseli. Ludžo wšak njejsu přišli, zo bychu Bože słowo slyšeli, ně, chcedza być pódla, dokelž bu runje na kerchowje najwjetši bur cyleje wsy pochowany. Njezbože bě jeho ze wšeho džěla storhnylo. Nje-dželu je wulka cyrkej prózdna a tež na biblisku hodžinu jenož mala horstka swěrných chodži. Na to naš farar myslí, jako k wołtarjej kroči. Tež na wšu prócu a starosć, z kotrejž kóždy přédowanje a kóžu biblisku hodžinu přihotuje. To so tola njewuplaći za tajku horstku? A wšitcy cí, kotřiž su sej nětko runje džensa do cyrkwy zaběželi, što cí wot njeho wočakuja? Wšitko, jenož nic to, štož ma wón jim dać: chutne a jednore wukładowanje Božeho słowa. Farar čuje, kak su wuši a wutroby zamknjene. A hdyž bě prajil hamjeń, wón wě: Wšitko bě podarmo.

Po někotrych lětach pak farar zhoni, zo bě wudowje bohateho bura słowo, kotrež bě wón na tamnym dnju přédował a wukładował, hluboko do wutroby zašlo. A wón smědžeše dožiwić, zo jeho přédowanje bohate plody njeseše.

Wo čo prosymy, hdyž so modlimy: „Přińdź k nam twoje kralestwo!“

Wujimk přednoška na lětušim cyrkwiskim dnju

Je to aktualny tema? Je to wažne za nas džensnišich křesćanow? Nje-dyrbbjeli so radšo zaběrać z prašenjom „křesćan a problemy našeho časa“ abo z podobnymi wěcami, kotrež so zdadza woprawdže wuskoćić z přitomneho položnja? Naš dr. Měrcin Luther je něhdy wo tym rěčał, zo je to wažne, hdyž džěco swjaty Wótčenaš wuspěwa, haj samo hišće wažnišo hač hdyž němski kejžor wojuje přećiwu Turkam, dokelž wono so wobdžěluje z modlitwu na Božim knjejtstwe nad tutym swětom. A k temu tež słyša přóstwa: „Přińdź k nam twoje kralestwo!“ Wosrjedź kralestwa, statow, wobwodow, wokrjesow tuteho swěta je Bože kralestwo, Boží swět — a wo to so jedna tudy w Poršicach na cyrkwiskim dnju a tež hewak w našich wosadach.

Jezus Chrystus sam wo Božim kralestwje abo lěpje wo jeho městnje scěhowace praji: „Woni njebudza přaci: Hlej, tudy abo, hlej, tam! Přetož hlej, Bože kralestwo je nutrkach mjez wami!“ Bože kralestwo so nje-hodži geografisce wobmjezować, nje-je žana krajina ani na zemi ani w swětnišću. W serbsčinje kónči so słowo, wo kotrež so tudy jedna, na -stwo. A to njewoznamjenja městno, ale staw! Na přiuklad je pjekarstwo

rjemjeslnistwo, powołanje, džělo pjekarja; chěža pak, w kotrejž džěla, je pjekarnja. A tak je kralestwo tak wjele kaž knjejtstwo. „Přińdź k nam twoje kralestwo“, to rěka potajkim: Knježe, přińdź ty ze swojim knjejtstwow k nam do cyrkwy, do wosadow, do domow, do wutrobow a knjež nad nami! A pomhaj nam, zo bychmy zwólniwi byli, so dać wot tebe wobknjezić, zo bychmy tebi poslušni byli! Tak podobnje to tež Luther wukładuje w małym katechizmje: „Bože kralestwo přichadza drje bjez našeje modlitwy same wot sebje, ale my prosymy w tej přóstwje, zo by tež k nam přišlo.“ —

Z tym pak hišće wšitko prajene nje-je. Wonu so njejedna jenož wo znutřkownu naležnosć. Jezus je sej wěsće tež myslil na přichodne Bože kralestwo, kotrež wón sam potom přinješe, hdyž wón zaso přińdže ze swojej krasnosću a z mocu, zo by sudžil žiwych a morwych. My wěmy, zo to tež słyša do našeho křesćanskeho wěruwuznaća, zo je to runje to, štož rěka „křesćijanska nadžija“. My džensniši njejsmy wjace tak wot tu-teje nadžije napjelnjeni kaž přni křesćenjo, kiž na kemšach bychu stajnje spěwali: „Maran atha! — Naš Knjez přińdź! Haj, přińdź, Knježe Jezu!“ Ale naša přóstwa dyrbi to runje tak tež hišće džensa być! La.

Što maš, štož njejsy dóstał?

Wo swjatym Antoniju, kotryž běše jako mlody čłowjek bohaty był a kotrehož je Bože słowo pohnuło, wšo bohatstwo chudym rozdawać, kotryž bě šol do samoty a kotryž je žiwý byl w rowje a pozdžišo w skalojtych horach, so tole powěda:

Džesac lět dołho běše Antonius byl žiwý w puščinje, hdžež měješe so z najwjetšimi spytowanjami běžić. Skónčnje namaka měř a pokoj. Lud k njemu chodžeše a česćeše sej jeho. Z wulkej žadosću prócowaše so Antonius, zo by zhonił, što Bóh Knjez k jeho krutemu žiwjenju měni. A tuž widžeše Antonius wosnje šewca před wrotami města Alexandria, a hlós džeše: „Dži tam, a wuhladaš čłowjeka, kotryž so Bohu spodobu.“ Nazajtra poda so Antonius na puć a přišedši ke chěži zastupi. Wuhlada šewca při džěle a prašeše so jeho: „Što činiš, zo by so Bohu spodobał?“ Sewc džeše: „Ja so modlu a džělam a tež swoju žonu a swoje džěci k tomu napominam.“ „A dale ty nič nječiniš?“ džiwaše so samotnik z pušćiny. „Ně, dale nič“, zapřećiwu šewc. „Ale z tym mam cylički džěn dosć džěla a wječor potom sym smjerć sprócný.“ Tu spózna Antonius, zo so wón ze swojim mnichowstwom Bohu bóle njespodoba dyžli tónle šewc ze swojim džělom a modlenjom. (Antonius je najskerje w léce 356 wumřěl a je pječa byl 105 lět stary.)

Z wosadow

Hućina: Farar Hornčer móžeše 10. 9. 1964 25lětny jubilej swojeje ordinacije swjećić. My smy čescěnowa a lubemu jubilarjej z cylej wutrobu džakowni za jeho swěru, kiž je serbskim wosadam a nam serbskim fararjam jako zastojnski bratr wopokazał. We Lupoji dósta před 25 lětami swoju swjećiznu. Po wójnje přewza po smjerći fararja Wićaza Hućinjansku faru. Na kajkimžkuliž městnje wón tež bě, we wšěch nadawkach je so naš luby bratr wopokazał jako nadobny a sprawny čłowjek, kiž so ze swojimi wustojnosćemi njehordžeše ale spyta z nimi wšudžom a stajnje služić.

Bóh zaplać jemu jeho swěrnú prócu a dať jemu čilosć a strowosć za dalše skutkowanje.

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jonkroč za měsac. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidlski. — Čiść: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje.